

1/ כ"א אלול תש"ס

נחום לאם

י"ד אלול תש"ס

לסעודת שבע ברכות (מסרתי לכבוד דוב ודניאלה שטארק)

בזיווג הראשון בתולדות האנושות, נימק הקב"ה את ה"שידוך" במלים אלה: "לא טוב היות האדם לבדו...אעשה לו עזר כנגדו". שתי המלים האלה—"עזר כנגדו"—כנראה שיש בהן סתירה פנימית, ולכן דרשו חז"ל (במס' יבמות, ומובא ברש"י עה"ת על אתר), "זכה, נעשה לו עזר. לא זכה, נעשה לו כנגדו".

ולענ"ד יש להוסיף על דבריהם ז"ל גם את ההערה דלהלן: יש שלש מדרגות במובן המונח הזה, זה למעלה מזה.

הדרגה הראשונה היא כשהזוג מתארש ועד לאחר החופה והחדשים או השנים הראשונים של חיי הנישואין שלהם. אז האהבה היא גלויה, מתפנקים בחיבתם זל"ז, הכל הוא חדש וטרי, ואף שידועים בלבם פנימה שעוד יבואו הבעיות והשיבושים, זה לא חודר לתודעתם, כי הכל הוא בכי-טוב, והשמחה היא "כחתן היוצא מחופתו".

הדרגה השנייה היא כשחוזרים לחיים תקינים, למציאות הקשה המטפחת על פניהם, והפרובלמות מתרבות, וקטטות תוקפות, וה"כנגדו" עולה כאתגר לה"עזר". אז, עליהם להתגבר על הספקות והטרדות והבעיות, להתאבק עם ה"כנגדו" ולהישאר באהבתם למרות המתח הבלתי-נמנע בחיי אנוש, שהלא קבעו חז"ל, "כשם שפרצופיהם אינם דומין זל"ז כך דעותיהם אינן שוות" וכו'.

אך אז, "אם זכו", הם מגיעים לדרגה העליונה. ומהי? שמעתי מבני שלום אליהו נ"י פירוש נאה (שאולי מקורו בדברי הנצי"ב ב"העמק דבר" על אתר אבל לא ברור לגמרי אם לזה התכוון הנצי"ב): יש זה "נגדו" הוא חלק מן ה"עזר", שההתנגדות היא מתוך אהבה ומתוך הרצון להטיב להזולת, לתקנו ולשפרו לטובתו-הוא (ולטובתה-היא). אז, ה"נגדו" משמשת כיסוד חיובי התורם להעלאת ולשיפור של חייהם. ואם כי אין להם אז אותה מידת ההתלהבות של האהבה הטרייה, של "אהבת כלולותיך", זי רק במובן האמוציונאלי השטחי, אבל בתוך-תוכם אהבתם מתחזקת כתוצאת ה"נגדו" של ה"עזר".

ובכן, תפילתי ותקוותי לכם היא שתזכו לדלג על הדרגה השנייה עד כמה שאפשר, שתגיעו לדרגה השלישית בה היחסים ביניכם מתאוששים ומתעלים—ועם כל זה, לא תאבד בכי-הוא-זה מהאהבה הגלויה אשר היא מנת חלקם כעת.

וזה מה שקראתי שבעל ה"שפת אמת" אמר בשם האדמו"ר מביאלה. נודע ש"חתן דומה למלך", ובמלך כתוב, "והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת ... וקרא בו כל ימי חייו." דייק: כשבתו, ולא בשבתו, ש"כל ימי חייו" יהיה כמו שהיה כשעלה על כסא ממלכתו. זאת אומרת: כשם שמלך חדש בראשית ממלכתו מתנהג באדיבות—הנחה במסים, שחרור האסירים וכו', כן יתנהג לאורך כל מלכותו. והוא הדין, אומר הרבי מביאלה, בחתן: כשם שהרגיש והגיב ביום חופתו ויום שמחת לבו, באותה האדיבות ואהבה, כל יתנהגו הוא ואשתו, כל ימי חייהם.

וזה מה שאמרתי: אף כשתגיעו למעלה הכי-גבוהה של "עזר כנגדו" תמשיכו להרגיש כמו שאתם מרגישים עכשיו, בדרגה הראשונה של חיי הנישואין שלכם—יחסים מבוגרים ונכונים מכל הבחינות אבל עם הרגש העילאי של "אהבת כלולותיך חסד נעורייך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרוע".